

II GUIA PRÀCTICA

**PER A LA INCLUSIÓ DE CLÀUSULES DE RESPONSABILITAT SOCIAL
EN LA CONTRACTACIÓ DE LA GENERALITAT I EL SEU SECTOR PÚBLIC**

Adaptada a la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es traslladen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014

ÍNDEX

1. Presentació

2. Introducció

Novetats en l'aplicació de clàusules de responsabilitat social després de la publicació de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic.

3. Incorporació de clàusules de responsabilitat social en la licitació de contractes públics

3.1. Fase de preparació

3.1.1. Objecte del contracte

3.1.2. Prohibicions de contractar

3.1.3. Solvència tècnica

3.1.4. Plecs de clàusules administratives particulars i de prescripcions tècniques

3.1.5. Etiquetes

3.1.6. Informació sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, protecció del medi ambient, ocupació i condicions laborals i de contractar un percentatge específic de persones amb discapacitat

3.1.7. Informació sobre les condicions de subrogació en els contractes de treball

3.2. Fase d'adjudicació

3.2.1. Criteris d'adjudicació

3.2.2. Criteris de desempat

3.2.3. Ofertes anormalment baixes

3.3. Fase de l'execució

3.4. Clàusules lingüístiques en el procediment de contractació

1. PRESENTACIÓ

El Consell, mitjançant acord de data 4 d'agost de 2016, va aprovar la *Guia pràctica per a la inclusió de clàusules de responsabilitat social en la contractació i en subvencions de la Generalitat i el seu sector públic*, instrument que es va elaborar amb la finalitat de recollir en un únic document, de manera sistemàtica, la normativa que hi ha en aquesta matèria. Així com també recopilar exemples sobre possibles clàusules de responsabilitat social que cal incloure-hi, sobretot en els procediments de contractació, i que constitueix una referència per als òrgans de contractació de la Generalitat i el sector públic d'aquesta.

Així doncs, i en aquell moment, es tractava d'una eina amb l'objectiu d'implantar i incorporar de manera progressiva i transversal el valor de la responsabilitat social en l'Administració valenciana; eina que ara necessita ser revisada i actualitzada en consonància clara amb el canvi de paradigma en la contractació pública marcat per la denominada Estratègia Europa 2020. I així mateix d'acord amb els últims avanços produïts en el plànol legislatiu amb la publicació de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es traslladen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.

Davant de la necessitat d'adaptar-se a un marc normatiu tan important, es fa necessari publicar aquesta II guia sobre incorporació de clàusules de responsabilitat social en matèria de contractació, que vol connectar les previsions que conté l'anterior amb el nou marc legal vigent d'aplicació, ja que encara que la Llei 9/2017, de 8 de novembre, té com a punt de partida la transposició de les directives comunitàries, no es limita a això, sinó que tracta de dissenyar un nou sistema de contractació pública.

Per si no fóra prou, la necessitat de publicar aquesta II guia està reforçada per la recomanació de la comissió de 3 d'octubre de 2017, sobre la professionalització de la contractació pública (Estrasburg, 3.10.2017 C (2017) 6654 final), i que insta els estats membres a elaborar i a aplicar estratègies de professionalització adaptades a les necessitats, els recursos i l'estructura administrativa d'aquests.

Així, i en favor de garantir l'aplicació eficient de la contractació pública, preveu el desenvolupament d'iniciatives que subministren eines i metodologies als òrgans de contractació, i recomanen l'elaboració de programes adequats de formació, així com de materials específics i manuals de metodologies, que estiguen actualitzats, que siguen accessibles i que estiguen basats en l'experiència dels professionals.

Aquesta guia suposa un nou pas en l'avanç cap a una contractació socialment responsable i va de la mà d'aquest nou marc normatiu que és la Llei 9/2017, que exerceix un paper clau en la inclusió de clàusules de responsabilitat social.

2. INTRODUCCIÓ

Novetats en l'aplicació de clàusules de responsabilitat social després de la publicació de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

La Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic (d'ara en avant LCSP) conjuga la dimensió econòmica que ha caracteritzat el nostre model de contractació pública, amb les dimensions social, mediambiental, integradora i íntegra que imposa la Unió Europea, i que reforça la dimensió social i inclusiva de la contractació pública. L'LCSP tracta de dissenyar un nou sistema de contractació pública més eficient, transparent i íntegre, mitjançant el qual s'aconsegueixca un compliment millor dels objectius públics.

Quines són les novetats de l'LCSP des de la perspectiva de la inclusió de clàusules de responsabilitat social?

CONTRACTACIÓ PÚBLICA TRANSPARENT I ESTRATÈGICA

La llei advoca per l'ús de la contractació pública com a instrument per a implementar les polítiques tant europees com nacionals en matèria social, mediambiental, d'innovació i desenvolupament, de promoció de les pimes, i de defensa de la competència. Així, d'una banda, s'incideix en el respecte als principis d'igualtat de tracte, la no-discriminació, la transparència, la proporcionalitat i la integritat i, d'una altra banda, s'hi incorpora l'obligació de prendre les mesures adequades per a lluitar contra el frau, el favoritisme i la corrupció.

L'article 1 incorpora el principi d'integritat com un dels principis bàsics de la contractació, es reforça la idea que la integritat no és un simple principi ètic, sinó que té efectes jurídics.

INCORPORACIÓ TRANSVERSAL I PRECEPTIVA DE CLÀUSULES SOCIALS I MEDIAMBIENTALS

La llei expressament parla d'incloure en els contractes públics consideracions de tipus social, mediambiental, d'innovació i desenvolupament. Aquestes consideracions es poden incloure tant quan es dissenyen els criteris d'adjudicació, com quan s'establisquen els criteris qualitius per a avaluar la millor relació qualitat-preu, els criteris de solvència,

o les condicions especials d'execució. No obstant això, la introducció d'aquestes està supeditada al fet que es relacionen amb l'objecte del contracte que s'ha de celebrar, no siguen directament o indirectament discriminatòries, siguen compatibles amb el dret comunitari i s'indiquen en l'anunci de licitació i en els plecs.

PRINCIPI DE MILLOR QUALITAT-PREU

Entre les novetats més importants es troba la substitució de la denominació "Criteris de valoració d'ofertes" per "Criteris d'adjudicació del contracte" i la d'"oferta econòmicament més avantatjosa" per la de "millor relació qualitat-preu". S'imposa a l'òrgan de contractació l'obligació de vetlar perquè s'establisquen criteris d'adjudicació que permeten obtindre obres, subministraments i serveis de gran qualitat, de manera que el criteri relacionat amb els costos (que a elecció de l'òrgan de contractació pot ser el preu o un plantejament basat en la rendibilitat) ha d'estar acompanyat de criteris qualitatius que poden incloure aspectes mediambientals o socials vinculats al fi del contracte.

OBLIGATORIETAT D'INCLoure-HI ALMENYS UNA CLÀUSULA DE RESPONSABILITAT SOCIAL COM A CONDICIÓN D'EXECUCIÓN

Una altra novetat que cal destacar és l'obligació d'establir en els plecs de clàusules administratives particulars almenys una condició especial d'execució del contracte de caràcter social, ètic, mediambiental o d'un altre ordre. En cas d'incompliment d'aquestes, els òrgans de contractació podran imposar penalitats o atribuir-los el caràcter d'obligacions essencials del contracte a l'efecte de resoldre-les.

APLICACIÓN DEL CONVENI COL·LECTIU SECTORIAL

L'aplicació dels convenis sectorials es posa de manifest en aspectes tan rellevants com:

- La inclusió en els plecs de l'obligació que l'empresa complisca les condicions salarials dels treballadors conforme al conveni sectorial d'aplicació (article 122 LCSP).
- La revisió en les ofertes anormalment baixes dels possibles incompliments per l'empresari del conveni col·lectiu de sector (article 149 LCSP).

- L'establiment, per a l'execució del contracte, de penalitats en cas que s'incórrega en l'incompliment dels convenis col·lectius sectorials o territorials que es poden aplicar i, fins i tot, atribuir a aquest punt el caràcter d'obligació contractual essencial, que pot donar lloc a la resolució del contracte o a la comissió d'una infracció greu (article 202 LCSP).

3. INCORPORACIÓ DE CLÀUSULES DE RESPONSABILITAT SOCIAL EN LA LICITACIÓ DE CONTRACTES PÚBLICS

3.1. FASE DE PREPARACIÓ

3.1.1. OBJECTE DEL CONTRACTE

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 1. Objecte i finalitat del contracte

3. *“En tota contractació pública s’han d’incorporar de manera transversal i preceptiva criteris socials i mediambientals sempre que garde relació amb l’objecte del contracte, en la convicció que la inclusió d’aquests proporciona una millor relació qualitat-preu en la prestació contractual, així com una més i millor eficiència en la utilització dels fons públics. Igualment s’ha de facilitar l’accés a la contractació pública de les xicotetes i les mitjanes empreses, així com de les empreses d’economia social”.*

Article 28. Necessitat i idoneïtat del contracte i eficiència en la contractació

2. *“Les entitats del sector públic han de vetlar per l’eficiència i el manteniment dels termes acordats en l’execució dels processos de contractació pública, han d’afavorir l’agilitació de tràmits, valorar la incorporació de consideracions socials, mediambientals i d’innovació com a aspectes positius en els procediments de contractació pública i promoure la participació de la xicoteta i la mitjana empresa i l’accés sense cost a la informació, en els termes que preveu aquesta llei”.*

Article 35. Contingut mínim del contracte

1. *“Els documents en què es formalitzen els contractes que celebren les entitats del sector públic, llevat que ja es troben recollides en els plecs, han d’incloure, necessàriament, els esments següents:
(...)”*

c) Definició de l'objecte i tipus del contracte, tenint en compte en la definició de l'objecte les consideracions socials, ambientals i d'innovació”.

Article 99. Objecte del contracte

1. “L'objecte dels contractes del sector públic ha de ser determinat. El mateix es podrà definir en atenció a les necessitats o les funcionalitats concretes que es pretenen satisfer, sense tancar l'objecte del contracte a una solució única. Especialment, s'han de definir d'aquesta manera en els contractes en què s'estime que poden incorporar-s'hi innovacions tecnològiques, socials o ambientals que milloren l'eficiència i la sostenibilitat dels béns, les obres o els serveis que es contracten”.

Anàlisi

L'article 1, en l'apartat 3 considera els aspectes socials com a part essencial de la contractació que busca (no impedeix) trobar la millor relació qualitat/preu, i obliga a preveure de manera preceptiva i transversal criteris socials i mediambientals.

La nova regulació flexibilitza el requisit que es contenia en la regulació anterior respecte a la vinculació directa amb l'objecte del contracte. En aquest sentit, la limitació del requisit de la vinculació directa va portar, fins i tot, a l'anul·lació pels tribunals de criteris socials que inclouen els plecs. Així, el **TSJ de Madrid, en sentència de 7 de juliol de 2017**, va anul·lar un criteri social en el plec d'un contracte públic dirigit a premiar l'aplicació del conveni col·lectiu estatal, precisament per “no oferir una relació directa amb l'objecte del contracte”, i el Tribunal va arribar a qualificar-lo d'indeguda “ingerència en l'àmbit de la regulació salarial dels treballadors”.

Aquest criteri ha tingut una evolució tant jurisprudencial com legislativa, i així es desprén de l'Acord del **Tribunal Administratiu de Contractació Pública de la Comunitat de Madrid**, de data 22 de novembre de 2017 (**Resolució número 354/2017** dictada en el Recurs número 352/2017), i de les consideracions que formula en relació a la vinculació de les clàusules socials amb l'objecte del contracte. L'acord recull una definició de la clàusula social, i assenyala que “(...) segons la doctrina per clàusula social, cal entendre tota disposició inclosa en un contracte en virtut de la qual la part prestadora del servei assumeix, com a condició d'accés, de valoració per a l'adjudicació o d'execució, el compromís de complir objectius determinats de política sociolaboral (...)”.

Partint d'aquesta definició, es pronuncia expressament sobre la relació de les clàusules socials amb l'objecte del contracte indicant que “(...) quant a la vinculació amb l'objecte del contracte, ja queda explicitada tant en la Directiva 2014/24/UE com en l'article 145.6 de l'LCSP/2017, (que invoquem als únics efectes interpretatius) una nota diferencial sobre el concepte tradicional, entés com a incorporació al contingut material de l'objecte contractual. Aquest concepte es defineix d'una manera més flexible i àmplia i no

necessita la incorporació física a la prestació. Així, per exemple, seria admissible que un contracte de subministrament d'energia impose com a criteri d'adjudicació la seua procedència d'energies renovables per a afavorir la no-emissió de CO₂ a l'atmosfera, però no pot imposar que la política de l'empresa siga aquesta i impedisca que en el funcionament incloga la distribució d'energia que procedeix de fonts que sí que l'emeten. Com es veu, és criteri d'adjudicació que no afecta la major o la menor qualitat de l'energia que se subministra, però sí que afecta el procés de producció del bé objecte del contracte concret, i en aquest sentit es considera vinculat al fi del contracte. Aquesta mateixa explicació que en general s'admet respecte dels criteris mediambientals, o socials com el comerç just, cal admetre-la també respecte d'altres criteris socials. No és necessari que les millores en la qualitat de l'ocupació hagen de repercutir en la marxa de l'execució de les prestacions objecte del contracte, prou que es referisquen a aspectes influents del procés de la prestació perquè adquirisquen la nota de vinculació amb el seu objecte.”

Tenint en compte l'anterior, el tribunal considera que “(...) la millor oferta ha de seleccionar-se en termes de la millor relació qualitat-preu i la qualitat pot referir-se a aspectes socials o mediambientals (...); criteri que recull ara la nova Llei 9/2017”.

3.1.2. PROHIBICIONS DE CONTRACTAR

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 71. Prohibicions de contractar

1. “No podran contractar amb les entitats que preveu l'article 3 d'aquesta llei amb els efectes establits en l'article 73, les persones en què concórrega alguna de les circumstàncies següents:

...

b) Haver sigut sancionades amb caràcter ferm per infracció greu en matèria professional que pose en dubte la integritat d'aquestes, de disciplina de mercat, de falsejament de la competència, d'integració laboral i d'igualtat d'oportunitats i no-discriminació de les persones amb discapacitat, o d'estrangeria, de conformitat amb el que estableix la normativa vigent. O per infracció molt greu en matèria mediambiental de conformitat amb el que estableix la normativa vigent, o per infracció molt greu en matèria laboral o social, d'acord amb el que disposa el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, així com per la infracció greu que preveu l'article 22.2 del text esmentat.

d) No trobar-se al corrent en el compliment de les obligacions tributàries o de Seguretat Social que imposen les disposicions vigents, en els termes que reglamentàriament es determinen; o en el cas d'empreses de 50 o

més treballadors, no complir el requisit que almenys el 2 per cent dels empleats siguen treballadors amb discapacitat, de conformitat amb l'article 42 del Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la inclusió social d'aquestes, en les condicions que es determinen reglamentàriament o en el cas d'empreses de més de 250 treballadors, no complir amb l'obligació de comptar amb un pla d'igualtat d'acord amb el que disposa l'article 45 de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat de dones i hòmens.

En relació amb el compliment de les obligacions tributàries o amb la Seguretat Social, es considerarà que les empreses se'n troben al corrent quan els deutes estiguen ajornats, fraccionats o s'ha acordat la suspensió d'aquests en ocasió de la impugnació de tals deutes”.

Anàlisi

En aquest punt, la Llei 9/2017 matisa algunes de les prohibicions de contractar que ja hi ha en la normativa anterior. Així, abans de la reforma operada en el Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre (TRLCSJP) per la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, es considerava una prohibició de contractar haver sigut sancionat amb caràcter ferm per la comissió d'una infracció greu en matèria de “disciplina de mercat”. Després de la reforma, es va substituir la referència anterior per la de “falsejament de la competència”. Ara, el nou text normatiu, en l'apartat *b)* de l'article 71 recull les dues categories. En aquest mateix apartat *b)*, i quant a la prohibició de contractar per haver sigut sancionat amb caràcter ferm per la comissió d'infraccions molt greus en matèria mediambiental, se substitueix la llista tancada de normes ambientals, i la infracció d'aquestes podia donar lloc a la prohibició per la referència oberta següent: “per infracció molt greu en matèria mediambiental de conformitat amb el que estableix la normativa vigent”.

Finalment, l'última matisació que ha produït l'LCSP és la referent a la prohibició de contractar per trobar-se declarat en concurs de creditors, que resultarà aplicable llevat que haja adquirit eficàcia un conveni “o s'haja iniciat un expedient d'acord extrajudicial de pagaments”, matisació que recull l'apartat *c)* del precepte esmentat.

Amb tot, la novetat més significativa en aquest punt és que s'introdueix una nova prohibició de contractar amb l'Administració, així en l'apartat *d)* de l'article 71 esmentat, s'afeg com a causa de prohibició de contractar que en empreses de més de 250 treballadors no es complisca l'obligació de tindre un pla d'igualtat conforme al que disposa l'article 45 de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat de dones i homes.

3.1.3. SOLVÈNCIA TÈCNICA

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 74. Exigència de solvència

1. *“Per a celebrar contractes amb el sector públic, els empresaris han d'acreditar estar en possessió de les condicions mínimes de solvència econòmica i financera i professional o tècnica que determine l'òrgan de contractació. Aquest requisit se substituirà pel de la classificació, quan aquesta es pugui exigir conforme al que disposa aquesta llei.*

2. *Els requisits mínims de solvència que haja de reunir l'empresari i la documentació requerida per a acreditar-los s'indicaran en l'anunci de licitació i s'especificaran en el plec del contracte, i hauran d'estar vinculats a l'objecte d'aquest i ser-hi proporcionals.”*

Anàlisi

En la nova llei hi ha altres avanços. En l'àmbit mediambiental, s'exigeixen certificats de gestió mediambiental a les empreses licitadores, com a condició de solvència tècnica, això és, per a acreditar l'experiència o el “bon fer” d'aquesta empresa en l'àmbit de la protecció del medi ambient. En aquest sentit, l'LCSP estableix, entre els mitjans possibles per a acreditar la solvència tècnica, “en els casos adequats, indicació de les mesures de gestió mediambiental que l'empresari podrà aplicar quan execute el contracte” (articles 88, 90 i 91).

Per la seua banda, en els contractes subjectes a una regulació harmonitzada, quan els òrgans de contractació per a acreditar el compliment de les normes de gestió mediambiental exigisquen la presentació de *“certificats que han expedit organismes independents que acrediten que el licitador compleix normes de gestió mediambiental determinades, han de fer referència al sistema comunitari de gestió i auditoria mediambientals (EMAS) de la Unió Europea, o a altres sistemes de gestió mediambiental reconeguts de conformitat amb l'article 45 del Reglament (CE) número 221/2009, de 25 de novembre de 2009, o a altres normes de gestió mediambiental basades en les normes europees o internacionals pertinents d'organismes acreditats.*

Els òrgans de contractació han de reconèixer els certificats equivalents que han expedit organismes establits en qualsevol Estat membre de la Unió Europea i també acceptar altres proves de mesures equivalents de gestió mediambiental que presente el licitador, i, en particular, una descripció de les mesures de gestió mediambiental executades, sempre que el licitador demostre que aquestes mesures són equivalents a

les que s'exigeix conformement al sistema o la norma de gestió mediambiental que s'hi pot aplicar" (article 94 LCSP).

3.1.4. PLECS DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS I DE PRESCRIPCIONS TÈNIQUES

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 122. Plecs de clàusules administratives particulars

2. "En els plecs de clàusules administratives particulars s'han d'incloure els criteris de solvència i adjudicació del contracte; les consideracions socials, laborals i ambientals que com a criteris de solvència, d'adjudicació o com a condicions especials d'execució s'establisquen; els pactes i les condicions definidors dels drets i les obligacions de les parts del contracte; la previsió de cessió del contracte excepte en els casos en què aquesta no siga possible, d'acord amb el que estableix el segon paràgraf de l'article 214.1; l'obligació de l'adjudicatari de complir les condicions salarials dels treballadors conforme al conveni col·lectiu sectorial d'aplicació, i els altres esments requerits per aquesta llei i les normes de desenvolupament. En el cas de contractes mixtos, s'ha de detallar el règim jurídic que es pot aplicar als seus efectes, compliment i extinció, atenent les normes que es poden aplicar a les diferents prestacions fusionades en aquests.

Els plecs podran també especificar si va a exigir-se la transferència de drets de propietat intel·lectual o industrial, sense perjudi del que estableix l'article 308 respecte dels contractes de servicis".

Article 124. Plec de prescripcions tècniques particulars

"L'òrgan de contractació aprovarà abans de l'autorització de la despesa o conjuntament amb aquesta, i sempre abans de la licitació del contracte, o si aquesta no existeix, abans d'adjudicar-la, els plecs i els documents que continguen les prescripcions tècniques particulars que hagen de regir la realització de la prestació i definisquen les qualitats, les condicions socials i ambientals, de conformitat amb els requisits que per a cada contracte estableix aquesta llei, i només es podran modificar amb posterioritat per error material, de fet o aritmètic. En un altre cas, la modificació del plec comportarà la retroacció d'actuacions".

Article 125. Definició de prescripcions tècniques determinades

"A l'efecte d'aquesta llei s'entendrà per:

1. «Prescripció o especificació tècnica»:

a) Quan es tracte de contractes d'obres, el conjunt de les prescripcions tècniques que contenen principalment els plecs de la contractació, en què es definisquen les característiques que es requereixen d'un material, un producte o un subministrament, i que permeten caracteritzar-los de manera que responguen a la utilització a què els destine el poder adjudicador. Així mateix, els procediments d'assegurament de la qualitat, l'impacte social, laboral, ambiental i climàtic d'aquests materials, productes o activitats que es desenvolupen durant l'elaboració o la utilització d'aquests, el disseny per a totes les necessitats (inclosa l'accessibilitat universal i el disseny universal o el disseny per a totes les persones), la terminologia, els símbols, les proves i mètodes de prova, l'envasament, marcat i etiquetatge, les instruccions d'ús i els processos i mètodes de producció en qualsevol fase del cicle de vida de les obres; inclouen així mateix les regles d'elaboració del projecte i càlcul de les obres, les condicions de prova, control i recepció de les obres, així com les tècniques o mètodes de construcció i totes les altres condicions de caràcter tècnic que el poder adjudicador puga prescriure, per via de reglamentació general o específica, pel que fa a obres acabades i als materials o elements que les constitueixen.

b) Quan es tracte de contractes de subministrament o de serveis, l'especificació que aparega en un document en què es definisquen les característiques exigides d'un producte o d'un servei, com, per exemple, els nivells de qualitat, els nivells de comportament ambiental i climàtic, el disseny per a totes les necessitats (inclosa l'accessibilitat universal i disseny universal o disseny per a totes les persones) i l'avaluació de la conformitat, el rendiment, la utilització del producte, la seua seguretat, o les seues dimensions; així mateix, els requisits aplicables al producte pel que fa a la denominació de venda, la terminologia, els símbols, les proves i mètodes de prova, l'envasament, marcat i etiquetatge, les instruccions d'ús, els processos i mètodes de producció en qualsevol fase del cicle de vida del subministrament o servici, així com els procediments d'avaluació de la conformitat".

Article 126. Regles per a l'establiment de prescripcions tècniques

3. "Per a qualsevol contractació que estiga destinada que la utilitzen persones físiques, ja siga el públic en general o el personal de l'Administració pública contractant, les prescripcions tècniques es redactaran, excepte en casos justificats degudament, de manera que es tinguen en compte la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat, així com els criteris d'accessibilitat universal i de disseny universal o de disseny per a totes les persones, tal com defineix aquests termes el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la inclusió social d'aquests, aprovat mitjançant Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre (RCL 2013,

1746).

Si no és possible definir les prescripcions tècniques tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny universal o disseny per a totes les persones, s'ha de motivar suficientment aquesta circumstància.

Sense perjudici de l'anterior, sempre que hi haja requisits d'accessibilitat obligatoris que ha adoptat un acte jurídic de la Unió Europea, les especificacions tècniques s'han de definir per referència a aquestes normes pel que fa als criteris d'accessibilitat per a les persones amb discapacitat o el disseny per a tots els usuaris.

4. Sempre que l'objecte del contracte afecte o pugua afectar el medi ambient, les prescripcions tècniques s'han de definir aplicant criteris de sostenibilitat i de protecció ambiental, d'acord amb les definicions i principis que regulen els articles 3 i 4, respectivament, de la Llei 16/2002, d'1 de juliol (RCL 2002, 1664), de prevenció i control integrats de la contaminació”.

Anàlisi

La Llei 9/2017 preveu la incorporació de les clàusules socials, laborals i ambientals en els plecs, que atén les distintes fases del procediment de contractació, com són la fase de preparació del contracte (criteri de solvència), la fase d'adjudicació (criteris de selecció i adjudicació) o en la fase d'execució, com a condicions especials d'execució del contracte. Així mateix s'hi poden incorporar com a criteris de desempat, o bé com a paràmetre que determine si una oferta és anormalment baixa, ja que s'estableix que els òrgans de contractació podran rebutjar les ofertes amb preus inferiors als del mercat, o bé en les que el preu és tan baix que obeïsca l'incompliment d'obligacions socials o laborals.

Aquest aspecte constitueix la novetat més important, ja que el que abans era una potestat o una facultat de l'òrgan de contractació, la llei ho regula com una **obligació**, ja que inclou dins del contingut mínim que han de reunir els plecs aquestes consideracions socials, laborals i ambientals, l'incompliment de les quals provoca la resolució anticipada del contracte.

Tot això ha estat recolzat els últims anys per la **jurisprudència del TJUE** en favor de les clàusules de responsabilitat social. Els estats membres han d'adoptar les mesures apropiades per a garantir que, en l'execució dels contractes públics, els operadors econòmics complisquen les obligacions que es poden aplicar en matèria mediambiental, social o laboral que estableix el dret de la Unió, el dret nacional, els convenis col·lectius o les disposicions de dret internacional mediambiental, social i laboral.

És ben sabut que els contractes s'han d'ajustar al contingut dels plecs particulars, les clàusules dels quals tenen de la consideració jurídica de part integrant d'aquests, de tal manera que no resulta viable introduir clàusules contractuals contràries a les

exigències dels plecs. Així mateix el plec ha de ser conforme amb la resta de la normativa vigent en matèria de contractació administrativa i recollir les prescripcions legals.

En la pràctica poden sorgir diverses qüestions. Així, si la millora social té relació amb l'objecte del contracte i té la proporcionalitat deguda, s'ha d'admetre com a criteri d'adjudicació, és a dir, el criteri subjectiu que cal valorar ha de tindre una relació amb les prestacions objecte del contracte. Per exemple, s'ha anul·lat una clàusula del plec que considerava com a criteri d'adjudicació la qualitat en l'ocupació, que concedia punts per a les empreses que s'implicaven en l'avanç de condicions laborals i salarials respecte al que disposen l'Estatut dels Treballadors i el conveni col·lectiu del sector. El **Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals** ha entés que aquests criteris no poden ser clarament considerats com a clàusules socials, de les emparades per la legislació comunitària, i impliquen una ingerència en les relacions laborals i condicions de treball dels operaris amb l'empresa adjudicatària. A més, no està evidenciat que les millores en la qualitat en l'ocupació puguen redundar en la marxa de l'execució de les prestacions objecte del contracte (**TACRC, Resolució 355/2017**).

Igualment el TACRC s'ha plantejat si es poden admetre altres clàusules de caràcter laboral que impliquen millores en les condicions laborals dels treballadors en les relacions internes amb les empreses contractistes. En aquest sentit, ha aclarit que el plec regula les relacions dels licitadors -futurs adjudicatari- amb l'òrgan de contractació, però no les relacions internes de les empreses amb els treballadors (**TACRC Resolució 832/2016**).

En la pràctica, una de les qüestions més problemàtiques ha sigut la referent a l'obligació del personal laboral d'informar que l'adjudicatari del contracte ha de subrogar-se. Aquesta obligació es pot imposar en el plec, i d'aquesta manera, l'òrgan de contractació ha d'advertir, en el plec o en la documentació complementària, les condicions dels contractes dels treballadors als qui afecte la subrogació que resulte necessària per a permetre l'avaluació dels costos laborals que implicarà aquesta mesura (**Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals, Resolució 550/2017**).

Per la seua banda, i més recent, cal destacar la **Resolució 354/2017 del Tribunal Administratiu de Contractació Pública de la Comunitat de Madrid**, respecte de l'anul·lació dels plecs de clàusules administratives particulars que considerava com a criteri social d'adjudicació l'aplicació d'un conveni col·lectiu determinat en la subrogació de treballadors. Es va desestimar aquest sobre la base de les previsions que conté l'article 122.2 *"en els plecs de clàusules administratives particulars s'han d'incloure consideracions socials, laborals i ambientals que s'establisquen com a criteris de solvència, d'adjudicació o com a condicions especials d'execució (...) l'obligació de l'adjudicatari de complir les condicions salarials dels treballadors conforme al conveni col·lectiu sectorial d'aplicació"*. En aquest cas, es compleix el requisit de no ser un criteri discriminatori, ja que qualsevol dels licitadors sense renunciar a l'aplicació del conveni

col·lectiu que resulte d'aplicació pot millorar les condicions salarials i laborals dels treballadors adscrits a l'execució d'aquest contracte. Els plecs no són un instrument derogatori d'una norma laboral ni pretenen impedir l'aplicació dels convenis d'empresa, sinó que respectant-ne l'existència i l'aplicació preval la millora de les condicions del personal adscrit a l'execució del contracte.

3.1.5. ETIQUETES

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 127. Etiquetes

1. *“Als efectes d'aquesta llei, s'entendrà per “etiqueta”: qualsevol document, certificat o acreditació que confirme que les obres, productes, serveis, processos o procediments de què es tracte compleixen determinats requisits.*

2. *Quan els òrgans de contractació tinguen la intenció d'adquirir obres, subministraments o serveis amb característiques específiques de tipus mediambiental, social o un altre, podran exigir, en les prescripcions tècniques, en els criteris d'adjudicació o en les condicions d'execució del contracte, una etiqueta específica com a mitjà de prova que les obres, els serveis o els subministraments compleixen les característiques exigides, etiquetes de tipus social o mediambiental, com aquelles relacionades amb l'agricultura o la ramaderia ecològiques, el comerç just, la igualtat de gènere o les que garanteixen el compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball, sempre que es complisquen totes les condicions següents :*

a) *Que els requisits exigits per a l'obtenció de l'etiqueta es referisquen únicament a criteris vinculats a l'objecte del contracte i siguen adequats per a definir les característiques de les obres, els subministraments o els servicis que constitueixen el dit objecte.*

b) *Que els requisits exigits per a l'obtenció de l'etiqueta es basen en criteris verificables objectivament i que no resulten discriminatoris.*

c) *Que les etiquetes s'adopten d'acord amb un procediment obert i transparent en el que puguen participar totes les parts concernides, com ara organismes governamentals, els consumidors, els interlocutors socials, els fabricants, els distribuïdors i les organitzacions no governamentals.*

d) *Que les etiquetes siguen accessibles a totes les parts interessades.*

e) *Que els requisits exigits per a l'obtenció de l'etiqueta hagen sigut fixats per un tercer sobre el qual l'empresari no puga exercir una influència*

decisiva.

f) Que les referències a les etiquetes no restringisquen la innovació.

Quan una etiqueta complisca les condicions previstes en l'apartat 2, lletres b), c), d) i e), però establisca requisits no vinculats a l'objecte del contracte, els òrgans de contractació no exigiran l'etiqueta com a tal, però, en substitució d'esta, podran definir les prescripcions tècniques per referència a les especificacions detallades d'eixa etiqueta o, si és el cas, a parts d'esta, que estiguen vinculades a l'objecte del contracte i siguen adequades per a definir les característiques del dit objecte.

3. Els òrgans de contractació que exigisquen una etiqueta específica hauran d'acceptar totes les etiquetes que verifiquen que les obres, suminstros o servicis complixen requisits que siguen equivalents a aquells que són exigits per a l'obtenció d'aquella.

L'òrgan de contractació acceptarà altres mitjans adequats de prova, inclosos els mencionats en l'article 128, que demostren que les obres, subministraments o servicis que ha de prestar el futur contractista complixen els requisits de l'etiqueta específica exigida.

4. Quan els òrgans de contractació no requerisquen en els plecs que les obres, subministraments o servicis complisquen tots els requisits exigits per a l'obtenció d'una etiqueta, indicaran a quins dels dits requisits s'està fent referència.

5. La indicació d'una etiqueta específica en les prescripcions tècniques en cap cas eximix a l'òrgan de contractació de la seua obligació de detallar amb claredat en els plecs les característiques i requisits que desitja imposar i el compliment de les quals l'etiqueta específica exigida pretén provar.

6. La càrrega de la prova de l'equivalència recaurà, en tot cas, en el candidat o licitador".

Anàlisi

El nou règim jurídic de les "etiquetes" en l'LCSP (article 127) és molt més ampli que en la regulació anterior (article 117.6 TRLCSP), que se cenyia a les anomenades "etiquetes ambientals".

L'LCSP incorpora, com a novetat, la regulació de les "etiquetes socials", que es conceben com una eina al servei de la contractació pública socialment responsable, que juntament amb les etiquetes ambientals, s'instrumentalitzen per a la promoció de la contractació social, ecològica i d'innovació en determinats tipus de contractes, i la utilitat no se circumscriu a un moment concret de la tramitació, sinó que la llei en regula l'ús tant en la fase de preparació del contracte com en la d'adjudicació i execució d'aquest.

D'aquesta manera poden estar presents tant en la concreció de l'objecte contractual com en la redacció de les especificacions tècniques, en la selecció dels proveïdors, en l'avaluació de les ofertes i, finalment, en la fixació de les condicions d'execució dels contractes.

D'acord amb aquesta regulació, en el cas de contractes d'obres, subministraments o serveis que presenten determinades característiques mediambientals, socials o d'un altre tipus, els poders adjudicadors han de en poder remetre's a etiquetes concretes, que es podran exigir com a mitjà de prova del fet que la prestació en qüestió respon a les característiques exigides, en les prescripcions tècniques, en els criteris d'adjudicació o en les condicions d'execució del contracte.

Així, l'article 127 LCSP regula entre altres les etiquetes de tipus social o mediambiental, com aquelles relacionades amb l'agricultura o la ramaderia ecològiques, el comerç just, la igualtat de gènere o les que garanteixen el compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball.

3.1.6. INFORMACIÓ SOBRE LES OBLIGACIONS RELATIVES A LA FISCALITAT, PROTECCIÓ DEL MEDI AMBIENT, OCUPACIÓ I CONDICIONS LABORALS I DE CONTRACTAR A UN PERCENTATGE ESPECÍFIC DE PERSONES AMB DISCAPACITAT

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 129. Informació sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, la protecció del medi ambient, l'ocupació i les condicions laborals i de contractar a un percentatge específic de persones amb discapacitat

1. "L'òrgan de contractació podrà assenyalar en el plec l'organisme o els organismes dels quals els candidats o licitadors puguen obtindre la informació pertinent sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, a la protecció del medi ambient i a les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, igualtat de gènere, condicions de treball i prevenció de riscos laborals i inserció sociolaboral de les persones amb discapacitat, i a l'obligació de contractar un nombre o percentatge específic de persones amb discapacitat que seran aplicables als treballs efectuats en l'obra o als serveis prestats durant l'execució del contracte".

2. Quan es facilite la informació a què es referix l'apartat 1, l'òrgan de contractació sol·licitarà als licitadors o als candidats en un procediment d'adjudicació de contractes que manifesten haver tingut en compte en l'elaboració de les seues ofertes les obligacions derivades de les disposicions vigents en matèria de fiscalitat, protecció del medi ambient,

protecció de l'ocupació, igualtat de gènere, condicions de treball, prevenció de riscos laborals i inserció sociolaboral de les persones amb discapacitat, i a l'obligació de contractar a un número o percentatge específic de persones amb discapacitat, i protecció del medi ambient.

Açò no obstarà per a l'aplicació del que disposa l'article 149 sobre verificació de les ofertes que incloguen valors anormals o desproporcionats"

Exemples reals

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS QUE HA DE REGIR EN EL CONTRACTE DE SERVEIS DENOMINAT: SERVEI D'ATENCIÓ I ACOMPANYAMENT SOCIAL A PERSONES EN SITUACIÓ DE VULNERABILITAT RESIDENCIAL EN EL DISTRICTE DE SALAMANCA QUE S'ADJUDICARÀ PER PROCEDIMENT OBERT. AJUNTAMENT DE MADRID

“(…) Clàusula 33. Obligacions laborals, socials i de transparència. El contractista està obligat al compliment de la normativa vigent en matèria laboral i de seguretat social. Així mateix, està obligat al compliment del Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, sobre prevenció de riscos laborals, i del Reglament dels serveis de prevenció, aprovat pel Reial decret 39/1997, de 17 de gener, així com de les normes que es promulguen durant l'execució del contracte. La relació de l'organisme o dels organismes on els licitadors podran obtindre informació sobre la fiscalitat, i sobre les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals, aplicables als serveis prestats durant l'execució del contracte, seran els assenyalats, en l'annex VI a aquest plec. Així mateix, de conformitat amb el que s'estableix en l'article 4 de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació i bon govern, l'adjudicatari del contracte està obligat a subministrar a l'Administració, una vegada requerida, tota la informació necessària per al compliment de les obligacions previstes en la norma esmentada així com en aquelles normes que es dicten en l'àmbit municipal. (...)”

(...) DEURE D'INFORMACIÓ (...)

(...) Els licitadors podran obtindre informació sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, a la protecció del medi ambient i a les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals vigents (...)”

3.1.7. INFORMACIÓ SOBRE LES CONDICIONS DE SUBROGACIÓ EN ELS CONTRACTES DE TREBALL

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 130. Informació sobre les condicions de subrogació en contractes de treball

1. *“Quan una norma legal, un conveni col·lectiu o un acord de negociació col·lectiva d'eficàcia general impose a l'adjudicatari l'obligació de subrogar-se com a ocupador en determinades relacions laborals, els serveis dependents de l'òrgan de contractació hauran de facilitar als licitadors, en el mateix plec, la informació sobre les condicions dels contractes dels treballadors que es veuen afectats per la subrogació que siga necessària per a permetre una avaluació exacta dels costos laborals que implicarà aquesta mesura, i s'hi haurà de fer constar igualment que aquesta informació es facilita en compliment del que es preveu en aquest article.*

A aquests efectes, l'empresa que haja estat efectuant la prestació objecte del contracte que es pretén adjudicar i que tinga la condició d'ocupadora dels treballadors afectats estarà obligada a proporcionar la informació referida a l'òrgan de contractació, a requeriment d'aquest. Com a part d'aquesta informació en tot cas s'hauran d'aportar les llistes del personal objecte de subrogació i s'hauran d'indicar: el conveni col·lectiu d'aplicació i els detalls de categoria, tipus de contracte, jornada, data d'antiguitat, venciment del contracte, salari brut anual de cada treballador, així com tots els pactes en vigor aplicables als treballadors que es veuen afectats per la subrogació. L'Administració comunicarà al nou empresari la informació que li haja facilitat el contractista anterior.

2. *El que es disposa en aquest article respecte de la subrogació de treballadors resultarà igualment d'aplicació als socis treballadors de les cooperatives quan aquests estiguen adscrits al servei o activitat objecte de la subrogació.*

Quan l'empresa que haja estat efectuant la prestació objecte del contracte que s'adjudicarà siga un Centre Especial d'Ocupació, l'empresa que resulte adjudicatària tindrà l'obligació de subrogar-se com a ocupador de totes les persones amb discapacitat que hagen estat desenvolupant la seua activitat en l'execució del contracte referit.

3. *En cas que una Administració pública decidisca prestar directament un servei que fins ara era prestat per un operador econòmic, estarà obligada a la subrogació del personal que el prestava si així ho estableix una norma legal, un conveni col·lectiu o un acord de negociació col·lectiva d'eficàcia general.*

4. El plec de clàusules administratives particulars inclourà necessàriament la imposició de penalitats al contractista dins dels límits establits en l'article 192 per al supòsit d'incompliment per part d'aquest contractista de l'obligació prevista en aquest article.

5. En el cas que una vegada produïda la subrogació els costos laborals siguen superiors als que es desprenen de la informació facilitada per l'antic contractista a l'òrgan de contractació, el contractista tindrà acció directa contra l'antic contractista.

6. Així mateix, i sense perjudici de l'aplicació, si escau, del que s'estableix en l'article 44 del text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, el plec de clàusules administratives particulars sempre preveurà l'obligació del contractista de respondre dels salaris impagats als treballadors afectats per subrogació, així com de les cotitzacions a la Seguretat Social reportades, fins i tot en el cas que es resolga el contracte i aquells siguen subrogats pel nou contractista, sense que en cap cas aquesta obligació corresponga a aquest últim. En aquest cas, l'Administració, una vegada acreditada la falta de pagament dels salaris esmentats, procedirà a la retenció de les quantitats degudes al contractista per a garantir el pagament dels salaris esmentats, i a la no-devolució de la garantia definitiva mentre que no s'acredite l'abonament d'aquests”.

Anàlisi

Aquesta matèria es troba regulada en l'article 130 de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, que rep el mateix títol que el seu antecessor, l'article 120 del Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei contractes del sector públic. L'article 120 començava establint: *“En aquells contractes que imposen a l'adjudicatari l'obligació de subrogar-se com a ocupador en determinades relacions laborals, l'òrgan de contractació haurà de facilitar als licitadors, en el mateix plec o en la documentació complementària, la informació...”*.

Aquesta redacció va donar lloc a una gran polèmica a l'hora de l'aplicació i la interpretació del precepte en qüestió, que va derivar en doctrines divergents per part dels tribunals jurisdiccionals, els tribunals administratius contractuals i les juntes consultives de contractació administrativa.

D'una banda, se seguia el criteri d'admetre que els plecs contractuals establiren l'obligació de subrogació dels treballadors, al marge del que establira la legislació laboral, i així es va entendre en la **Sentència de data 25 de març de 2015**, dictada per la **Audiència Nacional**, secció 4a. No obstant això, la **Sentència de data 16 de març de**

2015, dictada pel Tribunal Suprem, que ratificava la Sentència de data 12 de febrer de 2014, dictada pel Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat de Madrid, es va pronunciar en sentit contrari, ja que la Sala entenia que, *atés que (...) la circumstància que en determinats supòsits siga una obligació legal mantindre o absorbir els treballadors del concessionari anteriors no permet que en un plec contractual s'establisca aquesta subrogació com a obligació en tot cas (...) i considerant que (...) era la legislació laboral que s'havia d'atendre per a imposar o no aquesta obligació (...)*. Aquesta postura va ser la que es va sostindre, així mateix pels tribunals de contractació pública, entre altres, en la **Resolució núm. 235/2016**, de 2 de novembre, del **Tribunal Administratiu de Contractació Pública de la Comunitat de Madrid**.

La qüestió abans de l'LCSP va ser resolta pel mateix **Tribunal Suprem** en la recent **Sentència de data 23 de gener de 2017** en què cassa i anul·la la Sentència de l'Audiència Nacional, de 25 de març de 2015 anteriorment referida, i recull la doctrina consolidada en la Sentència del Tribunal Suprem de data 16 de març de 2015, esmentada anteriorment.

L'article 130 de l'LCSP obri una nova possibilitat en establir expressament que una norma legal pugua preveure aquesta subrogació contractual.

3.2. FASE D'ADJUDICACIÓ

3.2.1. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 145. Requisits i classes de criteris d'adjudicació del contracte

1. *"L'adjudicació dels contractes es farà utilitzant una pluralitat de criteris d'adjudicació amb base en la millor relació qualitat-preu.*

Una vegada justificat en l'expedient, els contractes es podran adjudicar d'acord amb criteris basats en un plantejament que atenga la millor relació cost-eficàcia, sobre la base del preu o cost, com el càlcul del cost del cicle de vida d'acord amb l'article 148.

2. *La millor relació qualitat-preu s'avaluarà d'acord amb criteris econòmics i qualitatius.*

Els criteris qualitatius que establisca l'òrgan de contractació per a avaluar la millor relació qualitat-preu podran incloure aspectes mediambientals o socials, vinculats a l'objecte del contracte en la forma establida en l'apartat 6 d'aquest article, que podran ser, entre altres, els següents:

1r. La qualitat, inclosos el valor tècnic, les característiques estètiques i funcionals,

l'accessibilitat, el disseny universal o disseny per a totes les persones usuàries, les característiques socials, mediambientals i innovadores, i la comercialització i les seues condicions;

Les característiques mediambientals es podran referir, entre altres, a la reducció del nivell d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle; a l'ocupació de mesures d'estalvi i eficiència energètica i a la utilització d'energia procedents de fonts renovables durant l'execució del contracte; i al manteniment o la millora dels recursos naturals que es puguen veure afectats per l'execució del contracte.

Les característiques socials del contracte es referiran, entre altres, a les finalitats següents: al foment de la integració social de persones amb discapacitat, persones desfavorides o membres de grups vulnerables entre les persones assignades a l'execució del contracte i, en general, la inserció sociolaboral de persones amb discapacitat o en situació o risc d'exclusió social; la subcontractació amb centres especials d'ocupació o empreses d'inserció; els plans d'igualtat de gènere que s'apliquen en l'execució del contracte i, en general, la igualtat entre dones i homes; el foment de la contractació femenina; la conciliació de la vida laboral, personal i familiar; la millora de les condicions laborals i salarials; l'estabilitat en l'ocupació; la contractació de més persones per a l'execució del contracte; la formació i la protecció de la salut i la seguretat en el treball; l'aplicació de criteris ètics i de responsabilitat social a la prestació contractual; o els criteris referits al subministrament o a la utilització de productes basats en un comerç equitatiu durant l'execució del contracte.

3. L'aplicació de més d'un criteri d'adjudicació serà procedent, en tot cas, en l'adjudicació dels contractes següents:

(...)

g) Contractes de serveis, llevat que les prestacions estiguen perfectament definides tècnicament i no siga possible variar els terminis de lliurament ni introduir modificacions de cap classe en el contracte, de manera que el preu serà l'únic factor determinant de l'adjudicació.

En els contractes de serveis que tinguen com a objecte prestacions de caràcter intel·lectual, com els serveis d'enginyeria i arquitectura, i en els contractes de prestació de serveis socials si fomenten la integració social de persones desfavorides o membres de grups vulnerables entre les persones assignades a l'execució del contracte, promouen l'ocupació de persones amb dificultats particulars d'inserció en el mercat laboral o quan es tracte dels contractes de serveis socials, sanitaris o educatius al fet a què es refereix la disposició addicional quaranta-huitena, o de serveis intensius en mà d'obra, el preu no podrà ser l'únic factor determinant de l'adjudicació. Igualment, en el cas dels contractes de serveis de seguretat privada s'haurà d'aplicar més d'un criteri d'adjudicació.

h) Contractes l'execució dels quals puga tindre un impacte significatiu en el medi ambient, en l'adjudicació dels quals es valoraran condicions ambientals mesurables, com ara menys impacte ambiental, l'estalvi i l'ús eficient de l'aigua i l'energia i dels materials, el cost ambiental del cycle de vida, els procediments i mètodes de producció ecològics, la generació i gestió de residus o l'ús de materials reciclats o reutilitzats o de materials

ecològics.

(...)

5. Els criteris a què es refereix l'apartat 1 que han de servir de base per a l'adjudicació del contracte s'establiran en els plecs de clàusules administratives particulars o en el document descriptiu, hauran de figurar en l'anunci que servisca de convocatòria de la licitació i hauran de complir els requisits següents:

a) En tot cas, estaran vinculats al objecte del contracte, en el sentit expressat en l'apartat següent d'aquest article.

b) Hauran de ser formulats de manera objectiva, amb ple respecte als principis d'igualtat, no-discriminació, transparència i proporcionalitat, i no conferiran a l'òrgan de contractació una llibertat de decisió il·limitada.

c) Hauran de garantir la possibilitat que les ofertes siguen avaluades en condicions de competència efectiva i aniran acompanyats d'especificacions que permeten comprovar de manera efectiva la informació facilitada pels licitadors amb la finalitat d'avaluar la mesura en què les ofertes compleixen els criteris d'adjudicació. En cas de dubte, s'hauran de comprovar de manera efectiva l'exactitud de la informació i les proves facilitades pels licitadors.

6. Es considerarà que un criteri d'adjudicació està vinculat a l'objecte del contracte quan es referisca a les prestacions que s'hagen de dur a terme en virtut d'aquest contracte o bé les integre, en qualsevol dels seus aspectes i en qualsevol etapa del seu cicle de vida, inclosos els factors que intervenen en els processos següents:

a) en el procés específic de producció, prestació o comercialització, si escau, de les obres, els subministraments o els serveis, amb especial referència a formes de producció, prestació o comercialització mediambiental i socialment sostenibles i justes;

b) o en el procés específic d'una altra etapa del seu cicle de vida, fins i tot quan aquests factors no formen part de la seua substància material".

(...)

Article 148. Definició i càlcul del cicle de vida

1. "Als efectes d'esta Llei s'entendran compresos dins del cicle «de vida» d'un producte, obra o servici totes les fases consecutives o interrelacionades que se succeïsquen durant la seua existència i, en tot cas :la investigació i el desenrotllament que haja de dur-se a terme, la fabricació o producció, la comercialització i les condicions en què esta tinga lloc, el transport, la utilització i el manteniment l'adquisició de les matèries primeres necessàries i la generació de recursos; tot això fins que es produïska l'eliminació, el desmantellament o el final de la utilització.

2. El càlcul de cost del cicle de vida inclourà, segons el cas, la totalitat o una part dels costos següents en què s'haguera incorregut al llarg del cicle de vida d'un producte, un servici o una obra:

a) Els costos sufragats per l'òrgan de contractació o per altres usuaris, com ara:

1.º Els costos relatius a l'adquisició.

2.º Els costos d'utilització, com el consum d'energia i altres recursos.

3.º *Els costos de manteniment.*

4.º *Els costos de final de vida, com els costos d'arreglada i reciclatge.*

b) els costos imputats a externalitats mediambientals vinculades al producte, servici o obra durant el seu cicle de vida, a condició que el seu valor monetari pugua determinar-se i verificar-se; estos costos podran incloure el cost de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i d'altres emissions contaminants, així com altres costos de mitigació del canvi climàtic.

En els casos en què una norma de la Unió Europea faça obligatori un mètode comú per a calcular els costos del cicle de vida, s'aplicarà el mateix a l'avaluació dels esmentats costos.

3. Quan els òrgans de contractació avaluen els costos per mitjà d'un plantejament basat en el càlcul del cost del cicle de vida, indicaran en els plecs les dades que han de facilitar els licitadors, així com el mètode que aquells utilitzaran per a determinar els costos de cicle de vida sobre la base de les dits dades.

El mètode utilitzat per a l'avaluació dels costos imputats a externalitats mediambientals complirà totes les condicions següents:

a) estar basat en criteris verificables objectivament i no discriminatoris; en particular, si no s'ha establert per a una aplicació repetida o continuada, no afavorirà o perjudicarà indegudament empreses determinades;

b) ser accessible per a totes les parts interessades;

c) la informació necessària ha de poder ser facilitada amb un esforç raonable per part de les empreses, incloses aquelles procedents d'Estats signataris de l'Acord sobre Contractació Pública de l'Organització Mundial de Comerç o d'altres Estats signataris d'algun altre Acord Internacional que vincule a Espanya o a la Unió Europea.

4. Els òrgans de contractació calcularan els costos a què es referixen els apartats primer i segon de l'article 145 atenent, preferentment, al cost del cicle de vida".

Article 157. Examen de les proposicions i proposta d'adjudicació

5. "Quan per a la valoració de les proposicions s'hagen de tindre en compte criteris diferents al del preu, l'òrgan competent per a fer-ho podrà sol·licitar, abans de formular la seua proposta, tots els informes tècnics que considere necessaris. Igualment, es podran sol·licitar aquests informes quan calga verificar que les ofertes compleixen amb les especificacions tècniques del plec.

També es podran requerir informes a les organitzacions socials d'usuaris destinataris de la prestació, a les organitzacions representatives de l'àmbit d'activitat al qual corresponga l'objecte del contracte, a les organitzacions sindicals, a les organitzacions que defenen la igualtat de gènere i a altres organitzacions per a la verificació de les consideracions socials i ambientals".

Anàlisi

Tal com ja s'ha esmentat en aquesta guia, entre les novetats més importants que recull la nova LCSP es troba la substitució de la denominació "Criteris de valoració d'ofertes" per "Criteris d'adjudicació del contracte" i la d'"oferta econòmicament més avantatjosa" per la de "millor relació qualitat preu".

Aquests criteris han de complir els requisits següents: a) estar vinculats a l'objectiu del contracte; b) ser formulats de manera objectiva, amb ple respecte als principis d'igualtat, no discriminació, transparència i proporcionalitat; no conferiran a l'òrgan de contractació una llibertat de decisió il·limitada; c) i garantir la possibilitat que les ofertes siguin avaluades en condicions de competència efectiva.

Al seu torn, aquests criteris es poden classificar de la manera següent:

a) Per la seua naturalesa es distingeix entre criteris econòmics i criteris qualitatius.

Els econòmics, o criteris relacionats amb els costos són el preu o un plantejament basat en la rendibilitat com, per exemple, el cost del cycle de la vida.

Els qualitatius són la qualitat (que inclou el valor tècnic, les característiques estètiques i funcionals, l'accessibilitat, el disseny universal, les característiques socials, mediambientals i innovadores), l'organització, qualificació i experiència del personal adscrit al contracte i, finalment, el servei postvenda, l'assistència tècnica i les condicions de lliurament.

Doncs bé, s'exigeix que els criteris qualitatius suposen, almenys, el 51 per cent de la puntuació, en els contractes de serveis de l'annex IV així com en els contractes que tinguen com a objecte prestacions de caràcter individual.

b) Per la manera de valorar-los, es distingeix entre criteris valorables per mitjà de xifres o percentatges i criteris la valoració dels quals depén d'un judici de valor. Es dóna preponderància dels criteris que es puguen valorar per mitjà de xifres o percentatges obtinguts a partir de l'aplicació de les fórmules establides en els plecs.

Desapareix el preu com a únic criteri obligatori d'adjudicació. En aquest sentit, l'article 146 apartat primer disposa que, quan només s'utilitze un criteri d'adjudicació, aquest haurà d'estar relacionat amb els costos; aquest criteri podrà ser el preu o un criteri basat en la rendibilitat, com el cost del cycle de vida. I, d'altra banda, es descarta la possibilitat que només apareguen criteris qualitatius, ja que l'últim paràgraf de l'article 145 apartat segon disposa que aquests criteris han d'anar acompanyats d'un criteri relacionat amb els costos que, a elecció de l'òrgan de contractació, podrà ser el preu o un plantejament basat en la rendibilitat. No obstant això, no es podrà usar un únic criteri en els casos exposats en l'article 145.3 de la Llei 9/2017.

Finalment, es defineixen les millores com les prestacions addicionals a les que figuraven definides en el projecte i en el plec de prescripcions tècniques, sense que aquelles puguen alterar la naturalesa d'aquestes prestacions, ni de l'objecte del contracte.

Però a més, se'n limita l'ús en el cas que la valoració corresponent depenga d'un judici de valor; en aquest cas, no se li podrà assignar una valoració superior al 2,5 %.

Els tribunals també s'han manifestat en aquest punt, i així el **Tribunal Administratiu de Contractació Pública**, en la seua **Resolució 354/2017**, recurs núm. 352/2017 Acord del TACP de la C. de Madrid, pel que fa a l'expedient 300/2017/01289 "Servei per a la vigilància i seguretat dels edificis i altres dependències del districte de Tetuán", disposa: "Criteri d'adjudicació: 2.1. APLICACIÓ DEL CONVENI COL·LECTIU: 12,50 punts.

Pel compromís d'aplicar durant la vigència del contracte als vigilants que facen la prestació del servei de vigilància i seguretat objecte del contracte les condicions contingudes com a mínim en el conveni col·lectiu estatal d'empreses de seguretat vigent (o el text que el substituïska)".

El tribunal en l'acord citat anteriorment, literalment diu: "*La transposició de la Directiva 2014/24/UE s'ha dut a terme per mitjà de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es traslladen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament i del Consell d'Europa 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer (LCSP/2017). Ací ja queda clar el posicionament favorable a les clàusules com la que s'ha analitzat. L'LCSP/2017, que entrarà en vigor als quatre mesos d'haver-se publicat en el BOE, sembla aclarir l'assumpte*".

El tribunal conclou que el criteri d'adjudicació impugnat resulta admissible en els termes de l'article 150.1 del TRLCSP, de l'article 67.2b de la Directiva 2014/24/UE i de la jurisprudència europea, i basa el seu argument en els articles 122.2 145.2 i 145.5 de la Llei 9/2017, en el sentit de la possibilitat d'introduir millores en les condicions laborals i salarials com a criteri d'adjudicació que s'ha d'incloure en el punt 1 apartat 1r pel que fa a la qualitat; els criteris d'adjudicació que es poden incloure en un contracte no són un *numerus clausus* i seran admissibles si compleixen els requisits establits en l'article 145.5 de la Llei 9/2017.

D'altra banda, dins de la fase d'adjudicació del contracte, i a l'hora de la valoració de les proposicions presentades, és una novetat també el contingut de l'article 157.5 LCSP, que preveu la possibilitat que la mesa de contractació o l'òrgan competent a aquest efecte, sol·licite informes que permeten la verificació de les consideracions socials i ambientals.

Exemples reals

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS QUE HA DE REGIR EN EL CONTRACTE DE SERVEIS DENOMINAT: GESTIÓ DE TRES ESPAIS D'IGUALTAT A FUENCARRAL-EL PARDO, RETIRO I USERA PER A ADJUDICAR PER

PROCEDIMENT OBERT. Núm. d'expedient 300/2017/00334. AJUNTAMENT DE MADRID

“(…) B) CRITERIS VALORABLES EN XIFRES O PERCENTATGES: FINS A 50 PUNTS (MÀXIM 50 %) (…)

Clàusula social: Estabilitat laboral. Les propostes que es comprometen, durant tot el període d'execució del contracte, a mantindre el personal exigít per a la prestació objecte del contracte continguda en el plec de prescripcions tècniques, per la definició de les condicions exigides per l'òrgan gestor per a la prestació del servei, en les mateixes condicions contingudes en el seu contracte de treball: 10 punts Clàusula social: Formació al lloc de treball. Les propostes que es comprometen a dur a terme durant l'execució del contracte, com a mínim un nombre de tres accions de sensibilització i formació, de durada mínima de tres hores cada una, amb la plantilla adscrita a la seua execució sobre els drets en matèria d'igualtat i conciliació recollits en la normativa vigent i en el conveni d'empresa o conveni col·lectiu del sector corresponent. Perquè puguen ser puntuades les propostes, els licitadors han de presentar la planificació de les accions de sensibilització i formació, que s'ha de dur a terme en relació amb el personal vinculat a l'execució del contracte, així com el seu contingut: 10 punts (…)

3.2.2. CRITERIS DE DESEMPAT

Normativa estatal: Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic

Article 147. Criteris de desempat

1. *“Els òrgans de contractació podran establir en els plecs de clàusules administratives particulars criteris d'adjudicació específics per al desempat en els casos en què, després de l'aplicació dels criteris d'adjudicació, es produísca un empat entre dues o més ofertes.*

Aquests criteris d'adjudicació específics per al desempat han d'estar vinculats a l'objecte del contracte i s'han de referir a:

a) Proposicions presentades per aquelles empreses que, al venciment del termini de presentació d'ofertes, tinguen en la seua plantilla un percentatge de treballadors amb discapacitat superior al que els impose la normativa.

En aquest supòsit, si diverses empreses licitadores de les que hagen empatat pel que fa a la proposició més avantatjosa acrediten tindre relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior

al que els impose la normativa, tindrà preferència en l'adjudicació del contracte el licitador que dispose del percentatge més alt de treballadors fixos amb discapacitat en la seua plantilla.

b) Proposicions d'empreses d'inserció regulades en la Llei 44/2007, de 13 de desembre (RCL 2007, 2249) , per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, que complisquen amb els requisits establits en aquesta normativa per a tindre aquesta consideració.

c) En l'adjudicació dels contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial, les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre, amb personalitat jurídica, sempre que la seua finalitat o activitat tinga relació directa amb l'objecte del contracte, segons resulte dels seus respectius estatuts o regles fundacionals i figuren inscrites en el registre oficial corresponent.

d) Les ofertes d'entitats reconegudes com a organitzacions de comerç just per a l'adjudicació dels contractes que tinguen com a objecte productes en els què hi haja alternativa de comerç just.

e) Proposicions presentades per les empreses que, al venciment del termini de presentació d'ofertes, incloguen mesures de caràcter social i laboral que afavorisquen la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

La documentació acreditativa dels criteris de desempat a què es refereix aquest apartat serà aportada pels licitadors en el moment en què es produïsca l'empat, i no amb caràcter previ.

2. A falta de la previsió en els plecs a què es refereix l'apartat anterior, l'empat entre diverses ofertes després de l'aplicació dels criteris d'adjudicació del contracte es resoldrà per mitjà de l'aplicació per ordre dels criteris socials següents, referits al moment de finalitzar el termini de presentació d'ofertes:

a) Percentatge més alt de treballadors amb discapacitat o en situació d'exclusió social en la plantilla de cada una de les empreses; en cas d'igualtat, prevaldrà el nombre més alt de treballadors fixos amb discapacitat en plantilla, o el nombre més alt de persones treballadores en inclusió en la plantilla.

b) Percentatge més baix de contractes temporals en la plantilla de cada una de les empreses.

c) Percentatge més alt de dones ocupades en la plantilla de cada una de les empreses.

d) El sorteig, en cas que l'aplicació dels criteris anteriors no haja donat lloc a desempat".

Anàlisi

L'empat entre dues ofertes iguals amb caràcter general, es resolvia per mitjà del sorteig, i únicament per a aquells procediments en què figurara un únic criteri d'adjudicació, el preu, i així ho estableix l'article 87 del Reglament de contractes aprovat pel Reial decret 1098/2001. En el Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de contractes del sector públic, es va introduir la possibilitat que els òrgans de contractació aplicaren criteris socials per a resoldre l'empat, en el cas que es tinguera en compte més d'un criteri d'adjudicació i no només el preu. Aquests s'establien en la disposició addicional quarta del TRLCSP, denominada "la contractació amb empreses que tinguen en la plantilla persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social i amb entitats sense ànim de lucre", i estaven referits a licitadors que tingueren un percentatge superior a l'establert de treballadors amb discapacitat en la plantilla, que foren empreses d'inserció, que es foren entitats sense ànim de lucre, o bé que foren organitzacions de comerç just.

En l'LCSP, l'article 147 regula expressament l'aplicació de criteris de desempat d'índole social, i afegeix als que s'establien en la disposició addicional quarta el relatiu a aquells licitadors que incloguen en les seues proposicions mesures socials i laborals que afavorisquen la igualtat entre homes i dones.

Tot i que la nova regulació continua considerant que és facultat de l'òrgan de contractació la inclusió d'aquest criteri en els plecs com a criteri de desempat, en cas que aquests no continguen aquesta previsió, es resoldrà per mitjà de l'aplicació dels criteris socials establerts en el mateix article i en l'ordre previst allí.

En aquest sentit, s'ha d'estar a l'informe emés per l'Advocacia General de l'Estat de data 17 de gener de 2018, en resposta a la consulta formulada per l'Institut de Crèdit Oficial, en què, entre altres qüestions, aborda l'aplicació preferent dels criteris de desempat de l'article 147 de l'LCSP, considerant que aquests (...) *s'han d'entendre aplicables a tot tipus de procediments de contractació, ja es tracte de contractes que s'adjudiquen amb base en un sol criteri (antiga subhasta), ja es tracte de contractes subjectes a diversos criteris d'adjudicació (antic concurs), i que (...) per aplicació del principi de jerarquia normativa s'ha d'entendre que l'article 147 de la nova LCSP preval sobre la norma reglamentària preexistent (l'article 87.2 de l'RGLCAP), i que el nou precepte legal recull els criteris generals de desempat aplicables a tots els procediments de contractació de les administracions públiques (i, en virtut del que es disposa en els articles 317 i 318b de l'LCSP, també als contractes harmonitzats dels poders adjudicadors que no tinguen la condició d'Administració pública (...).*

Exemples reals

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS PER A LA CONTRACTACIÓ DEL SERVEI DE VIGILÀNCIA I SEGURETAT DE LES
--

INSTAL·LACIONS DE L'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA DES DE L'1 DE MARÇ FINS AI 31 DE DESEMBRE DE 2018. EXPEDIENT NÚMERO: 4/2018.

“(…) ANNEX 4. CRITERIS DE PREFERÈNCIA EN L'ADJUDICACIÓ DEL CONTRACTE

Una vegada aplicats els criteris d'adjudicació de l'annex 4, en cas que dues o més ofertes obtinguen la mateixa puntuació, es procedirà al desempat seguint els criteris descrits a continuació. L'aplicació d'aquests criteris es fa de manera successiva, és a dir, es van aplicant un a un, i si no es resol l'empat, es passa al criteri següent.

1. Si diverses empreses licitadores queden igualades quant a la proposició més avantatjosa i, a més, acrediten tindre relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior al 2 %, tindrà preferència en l'adjudicació del contracte l'empresa licitadora que dispose en la seua plantilla d'un percentatge més elevat de persones treballadores fixes amb discapacitat.

2. La proposta presentada per una empresa dedicada específicament a la promoció i inserció laboral de persones en situació d'exclusió social, regulades en la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral. Es valorarà el compromís formal de l'empresa licitadora de contractar, com a mínim per al 30 % dels seus llocs de treball, persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'estar-ho, que estiguen desocupades i tinguen dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, les quals estiguen incloses en algun dels col·lectius següents:

a) Persones amb disminució física, psíquica o sensorial o amb malalties mentals que tinguen possibilitats d'inserció en el món laboral.

b) Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.

c) Persones que no puguem accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establits per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.

d) Joves majors de 16 anys i menors de 30 provinents d'institucions de protecció de menors.

e) Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es troben en procés de rehabilitació i reinserció social.

f) Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeta accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones exrecluses.

g) Persones que no puguem accedir a la renda mínima d'inserció, però que es troben, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.

h) Persones desocupades de llarga durada majors de 45 anys.

3. Les empreses licitadores que acrediten haver creat en els últims anys més oportunitats d'ocupació per a persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'estar-ho, que estiguen desocupades i tinguen dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, i estiguen incloses en algun dels col·lectius següents:

- a) Persones amb disminució física, psíquica o sensorial o amb malalties mentals que tinguen possibilitats d'inserció en el món laboral.
- b) Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- c) Persones que no puguen accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establits per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- d) Joves majors de 16 anys i menors de 30 provinents d'institucions de protecció de menors.
- e) Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es troben en procés de rehabilitació i reinserció social.
- f) Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeta accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones exrecluses.
- g) Persones que no puguen accedir a la renda mínima d'inserció, però que es troben, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- h) Persones desocupades "de llarga durada majors de 45 anys.

La creació d'oportunitats d'ocupació per als col·lectius esmentats es pot acreditar amb la presentació de contractes de treball, tallers d'ocupació, plans formatius i programes de seguiment tutorial, entre altres mitjans.

4. Les empreses licitadores que acrediten que, en el moment d'acreditar la seua solvència tècnica o professional, complisquen les mesures destinades a promoure la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en el mercat de treball, establides de conformitat amb el que es preveu en l'article 33 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

5. Les proposicions que presenten productes de comerç just.

En cas que l'empat siga entre dues o més empreses que acrediten aquesta condició de productes de comerç just, la proposta d'adjudicació es decidirà a favor de la proposició que presente l'oferta econòmica més baixa. En cas de continuar l'empat després d'aplicar aquest criteri, la proposta d'adjudicació es decidirà per sorteig.

Les empreses licitadores que presenten productes que tinguen la qualificació de comerç just han d'acreditar en la documentació de la proposició de licitació la procedència i el sistema d'elaboració, per mitjà de certificacions de caràcter fefaent que permeten a la mesa de contractació comprovar-ne l'autenticitat".

3.2.3. OFERTES ANORMALMENT BAIXES

Article 149. Ofertes anormalment baixes

4. *“Quan la mesa de contractació o, en defecte d'això, l'òrgan de contractació haja identificat una o diverses ofertes incurses en presumpció d'anormalitat, haurà de requerir el licitador o els licitadors que les hagen presentat i els donarà el termini suficient perquè justifiquen i desglossen raonadament i detalladament el baix nivell dels preus, o de costos, o qualsevol altre paràmetre segons el qual s'haja definit l'anormalitat de l'oferta, per mitjà de la presentació de la informació i els documents que resulten pertinents a aquests efectes.*

La petició d'informació que la mesa de contractació o, en defecte d'això, l'òrgan de contractació dirigisca al licitador ha de formular-se amb claredat, de manera que aquests estiguen en condicions de justificar plenament i oportunament la viabilitat de l'oferta.

Concretament, la mesa de contractació o, en defecte d'això, l'òrgan de contractació pot demanar justificació a aquests licitadors sobre les condicions de l'oferta que siguen susceptibles de determinar el baix nivell del preu o els costos d'aquesta i, en particular, pel que fa als valors següents:

a) L'estalvi que permeta el procediment de fabricació, els serveis prestats o el mètode de construcció.

b) Les solucions tècniques adoptades i les condicions excepcionalment favorables de què dispose per a subministrar els productes, prestar els serveis o executar les obres.

c) La innovació i l'originalitat de les solucions proposades, per a subministrar els productes, prestar els serveis o executar les obres.

d) El respecte d'obligacions que resulten aplicables en matèria mediambiental, social o laboral, i de subcontractació, i no es podran justificar preus per davall de mercat o que incomplisquen el que estableix l'article 201.

En tot cas, els òrgans de contractació rebutjaran les ofertes si comproven que són anormalment baixes perquè vulneren la normativa sobre subcontractació o no compleixen les obligacions aplicables en matèria mediambiental, social o laboral, nacional o internacional, incloent-hi l'incompliment dels convenis col·lectius sectorials vigents, en aplicació del que estableix l'article 201”.

Anàlisi

La redacció de l'actual article 149 de l'LCSP permet superar els dubtes que plantejava el tenor literal de la normativa anterior sobre l'aplicació preceptiva o potestativa dels paràmetres reglamentàriament fixats per a l'òrgan de contractació en els casos en què l'únic criteri de valoració que s'hi puga aplicar siga el preu.

La identificació d'ofertes culpables en presumpció de temeritat, llevat que s'establisca en els plecs amb caràcter obligatori, és potestativa per a l'òrgan de contractació. Aquesta postura va ser molt criticada perquè concedia a l'òrgan encarregat de la valoració un marge d'apreciació sobre un extrem essencial, la qual cosa sembla poc coherent amb el principi de seguretat jurídica i amb els principis de transparència i igualtat de tracte dels licitadors, que desconexarien per endavant en quins supòsits l'Administració contractant podria, o no, considerar les seues ofertes culpables en valors anormals o desproporcionats.

L'LCSP, en l'article 149, és bastant més clara en aquest punt, ja que obri la possibilitat que els plecs establisquen uns paràmetres objectius per a apreciar el caràcter anormalment baix de les ofertes diferents dels previstos reglamentàriament, i no cal plantejar si l'aplicació dels paràmetres previstos en els plecs o reglamentàriament és potestativa per a la taula o per a un altre òrgan de contractació.

Una altra qüestió que cal destacar com a nova és el respecte d'obligacions que resulten aplicables en matèria mediambiental, social o laboral, i de subcontractació. A aquests efectes no es poden justificar ofertes per sota de mercat o que incomplisquen les obligacions que es poden aplicar en matèria mediambiental, social o laboral que estableixen el dret de la Unió Europea, el dret nacional, els convenis col·lectius o per les disposicions relatives a la protecció de l'ocupació i les condicions de treball de dret internacional mediambiental, social i laboral que vinculen l'Estat i, en particular, les que estableix l'LCSP, annex V (article 201 LCSP).

En cas que l'oferta siga anormalment baixa perquè vulnera la normativa sobre subcontractació o no complisca les obligacions aplicables en matèria mediambiental, social o laboral, nacional o internacional, incloent l'incompliment dels convenis col·lectius sectorials vigents, aquesta s'ha de rebutjar necessàriament.

Exemples reals

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS PER A LA CONTRACTACIÓ DEL SERVEI DE VIGILÀNCIA I SEGURETAT DE LES INSTAL·LACIONS DE L'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA DES DE L'1 DE MARÇ FINS AL 31 DE DESEMBRE DE 2018. EXPEDIENT NÚMERO: 4/2018.

“(...) Tretzena. Reunió de la mesa en fase prèvia interna i fase posterior pública per a obrir el sobre C (...).

Procediment que s’ha de seguir en cas d’ofertes amb valors anormals o desproporcionats (...).

L’òrgan de contractació rebutjarà l’oferta si comprova que és anormalment baixa, perquè no compleix les obligacions que s’hi poden aplicar en matèria mediambiental, social o laboral”.

3.3. FASE D’EXECUCIÓ

Article 201. Obligacions en matèria mediambiental, social o laboral

“Els òrgans de contractació han de prendre les mesures pertinents per a garantir que en l’execució dels contractes els contractistes compleixen les obligacions que es poden aplicar en matèria mediambiental, social o laboral que estableixen el dret de la Unió Europea, el dret nacional, els convenis col·lectius o per les disposicions de dret internacional mediambiental, social i laboral que vinculen l’Estat i en particular les que estableix l’annex V.

Allò que indica el paràgraf anterior s’estableix sense perjudici de la potestat dels òrgans de contractació de prendre les mesures oportunes per a comprovar, durant el procediment de licitació, que els candidats i els licitadors compleixen les obligacions a què es refereix el paràgraf esmentat.

L’incompliment de les obligacions indicades en el primer paràgraf i, especialment, els incompliments o els retards reiterats en el pagament dels salaris o l’aplicació de condicions salarials inferiors a les derivades dels convenis col·lectius que siga greu i dolosa, donarà lloc a la imposició de les penalitats a què es refereix l’article 192”.

Article 202. Condicions especials d’execució del contracte de caràcter social, ètic, mediambiental o d’un altre ordre

1. “Els òrgans de contractació poden establir condicions especials en relació amb l’execució del contracte, sempre que estiguen vinculades al fi del contracte, en el sentit de l’article 145, no siguen directament o indirectament discriminatòries, siguen compatibles amb el dret comunitari i s’indiquen en l’anunci de licitació i en els plecs.

En tot cas, serà obligatori l’establiment en el plec de clàusules

administratives particulars d'almenys una de les condicions especials d'execució d'entre les que enumera l'apartat següent.

2. Aquestes condicions d'execució podran referir-se, especialment, a consideracions econòmiques, relacionades amb la innovació, de tipus mediambiental o de tipus social.

En particular, es podran establir, entre unes altres, consideracions de tipus mediambiental que perseguisquen: la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, i contribuir, així, a donar compliment a l'objectiu que estableix l'article 88 de la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible; el manteniment o la millora dels valors mediambientals que puguen veure's afectats per l'execució del contracte; una gestió més sostenible de l'aigua; el foment de l'ús de les energies renovables; la promoció del reciclatge de productes i l'ús d'envasos reutilitzables; o l'impuls del lliurament de productes a granel i la producció ecològica.

Les consideracions de tipus social o relatives a l'ocupació podran introduir-se, entre unes altres, amb alguna de les finalitats següents: fer efectius els drets que reconeix la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat; contractar un nombre de persones amb discapacitat superior al que exigeix la legislació nacional; promoure l'ocupació de persones amb dificultats d'inserció especials en el mercat laboral, en particular de les persones amb discapacitat o en situació o risc d'exclusió social a través d'empreses d'inserció; eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en aquest mercat i afavorir l'aplicació de mesures que fomenten la igualtat entre dones i homes en el treball; afavorir la participació més elevada de la dona en el mercat laboral i la conciliació del treball i la vida familiar; combatre l'atur, en particular el juvenil, el que afecta les dones i el de llarga durada; afavorir la formació en el lloc de treball; garantir la seguretat i la protecció de la salut en el lloc de treball i el compliment dels convenis col·lectius sectorials i territorials aplicables; mesures per a previndre la sinistralitat laboral; altres finalitats que s'establisquen amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, que defineix l'article 145 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (RCL 2009, 2300); o garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció mitjançant l'exigència del compliment de les Convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball, incloses les consideracions que busquen afavorir els xicotets productors de països en desenvolupament, amb els quals es mantenen relacions comercials que els són favorables, com ara el pagament d'un preu mínim i una prima als productors o més transparència i traçabilitat de tota la cadena comercial.

3. Els plecs podran establir penalitats, conforme al que preveu l'apartat 1 de l'article 192, per al cas d'incompliment d'aquestes condicions especials d'execució, o atribuir-los el caràcter d'obligacions contractuals

essencials als efectes assenyalats en la lletra f) de l'article 211. Quan l'incompliment d'aquestes condicions no es tipifique com a causa de resolució del contracte, aquest podrà ser considerat en els plecs, en els termes que s'establisquen reglamentàriament, com a infracció greu als efectes que estableix la lletra c) de l'apartat 2 de l'article 71.

4. Totes les condicions especials d'execució que formen part del contracte s'exigiran igualment a tots els subcontractistes que participen de l'execució d'aquest”.

Anàlisi

La Llei 9/2017 estableix com a novetat l'obligació que almenys els plecs prevegen una condició especial d'execució del contracte de tipus social, laboral o mediambiental, de les que ofereix la pròpia llei. Per a la seua eficàcia la llei preveu, en cas d'incompliment, una sèrie de mesures, com ara la possibilitat d'imposar penalitats, la possibilitat de resolució anticipada del contracte (i en aquest cas cal preveure en els plecs les condicions especials d'execució com una obligació essencial), i la prohibició de contractar en el cas que en els plecs no es regule com a causa de resolució, i es podrà tipificar com a infracció greu.

Amb la nova regulació les possibilitats estratègiques són més àmplies que en la llei de contractes anterior i donen cobertura a la doctrina fixada pels òrgans de recursos contractuals.

Per la seua banda, i atenent les pautes que marca la jurisprudència més recent, el **Tribunal Administratiu de Contractació Pública de la Comunitat de Madrid**, en **Resolució 19/2018**, Recurs núm. 418/2017, referent a l'expedient A/SER-0082 10/2017 “Servei per a la vigilància i seguretat en les seus judicials de la Comunitat de Madrid”, literalment diu:

“(…) el plec de clàusules administratives particulars (PCAP) estableix en la clàusula 43 resolució del contracte:

Són causes de resolució del contracte les que recullen els articles 85, 223 i 308 del TRLCSP, així com les següents:

... L'incompliment de la condició essencial d'aplicar a tots els treballadors adscrits a la prestació del servei, com a mínim, les taules salarials que recull el capítol XVII del Conveni col·lectiu estatal d'empreses de seguretat” (...).

(…) El cas que ens ocupa, la clàusula impugnada compleix la condició de no ser discriminatòria perquè qualsevol dels licitadors, sense renunciar a l'aplicació del conveni col·lectiu que resulte d'aplicació, pot millorar les condicions salarials dels treballadors adscrits a l'execució d'aquest contracte. La igualtat s'evidencia que a l'hora de comparar les ofertes es fa a igualtat de costos i és més desigual competir amb diferents salaris

procedents de convenis “despenjats” que sí que poden ocasionar distorsions en la competència.

El PCAP impugnat conté una condició d'execució en què no imposa un conveni col·lectiu determinat, ni el declara d'aplicació (circumstàncies que aquest tribunal ha reconegut que no es poden regular via plecs) respectant el sistema de fonts del dret laboral, sinó que l'aplicació de les taules salarials suposa una millora de la qualitat de l'ocupació. Les condicions regulades en un conveni d'empresa o sectorial poden ser millorades en els contractes individuals i l'Administració contractant en les condicions d'execució de la prestació del servei que contracta vol regular un factor, com és pagar un salari mínim que, encara que no forme part de la substància material de la prestació, influeix en l'execució més o menys conflictiva d'aquest i forma part, a més, de la finalitat estratègica que pot perseguir-se amb la contractació (...).

(...) Aquesta condició d'execució tampoc s'immisceix en les relacions d'empresa i treballador, ni en la política general de l'empresa que pot signar els convenis d'empresa o contractes individuals conforme a la regulació laboral. L'única cosa que pretén és que l'execució de la prestació es faça en unes condicions socials determinades, igual que podria requerir unes condicions mediambientals de la prestació del servei sense que l'empresa, en la seua política general, haja de participar en aquesta, ni se li pugua discriminar per no fer-ho o imposar aquesta política determinada. Els plecs no poden excedir la funció regulatòria vinculada a l'execució correcta del contracte projectant els seus efectes en l'organització de l'empresa, però l'associació recurrent no indica com pagar un nivell salarial determinat a costa del pressupost o el preu del contracte, que serà pagat per l'Administració, pot limitar el dret a la llibertat d'empresa o l'actuació d'aquesta en el mercat.

D'una altra banda, el **TJUE** avala que es pugua imposar, com a condició d'execució d'un contracte, el pagament d'un salari mínim a treballadors en la **Sentència de 17 de novembre de 2015**, RegioPost GmbH & Co. KG i Stadt Landau in der Pfalz, assumpte C-115/14, en relació amb l'obligació, imposada als licitadors i als seus subcontractistes en el context de l'adjudicació d'un contracte públic de serveis postals del municipi, de comprometre's a pagar un salari mínim al personal que execute les prestacions objecte d'aquest contracte públic (...).

El Tribunal conclou:

“(77) Tenint en compte les consideracions anteriors, procedeix a respondre a la primera qüestió prejudicial que l'article 26 de la Directiva 2004/18 ha d'interpretar-se en el sentit que no s'oposa a una normativa d'una entitat regional d'un Estat membre, com la controvertida en l'assumpte principal, que obliga els licitadors i els subcontractistes d'aquests a comprometre's, mitjançant una declaració escrita que ha de presentar-se juntament amb l'oferta, a pagar el personal que durà a terme les prestacions objecte del contracte públic considerat un salari mínim fixat per aquesta normativa.” Recordem que l'article 26 de la Directiva 2004/18/CE es refereix a condicions d'execució dels contractes.

Així mateix, resol la imposició d'una multa al recurrent, per temeritat en la interposició del recurs, i hi assenyala expressament que "(...) la Jurisprudència considera temerària la interposició de recursos freturosos manifestament de fonament o de viabilitat jurídica ...":

(...) "Segon. Declara que s'aprecia la concurrència de temeritat en la interposició del recurs per la qual cosa procedeix a la imposició de la sanció que preveu l'article 47.5 del TRLCSP, en la quantia de 1.000 euros (...)"

Exemples reals

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS QUE HAN DE REGIR LA CONTRACTACIÓ DEL SERVEI DE DIFUSIÓ DE DIFERENTS ACCIONS DE COMUNICACIÓ: CAMPANYES DE PUBLICITAT I PROMOCIÓ DE LA CONSELLERIA DE TRANSPARÈNCIA, RESPONSABILITAT SOCIAL, PARTICIPACIÓ I COOPERACIÓ, MITJANÇANT PROCEDIMENT OBERT, AMB CLÀUSULES SOCIALS. EXPEDIENT NÚM. CNMY17/12180/011. GENERALITAT VALENCIANA

"(...) Clàusula 23. Condicions especials d'execució del contracte.

23.1. L'empresa adjudicatària es compromet que les baixes, les substitucions i les noves contractacions de personal adscrit a l'execució del contracte es facen mitjançant la contractació de persones amb dificultats particulars d'inserció en el mercat laboral, sempre que les persones esmentades tinguen la capacitat professional i personal necessàries per a dur a terme les tasques objecte del contracte, fins a arribar a un 5 % sobre el total de la plantilla que execute el contracte.

23.2. L'empresa adjudicatària, en cas de tindre més de 10 treballadors, es compromet a l'adopció de mesures de prevenció de l'assetjament sexual i de l'assetjament per raó de sexe en relació amb els treballadors adscrits a l'execució del contracte, com ara l'elaboració i la difusió de codis de bones pràctiques, la realització de campanyes informatives o accions de formació, o l'establiment de procediments específics per a la prevenció i per a donar suport a les denúncies o les reclamacions que puguin formular els qui hagen sigut objecte d'assetjament.

23.3. L'empresa adjudicatària es compromet a adoptar mesures concretes de conciliació en el marc de la prestació d'aquest contracte i per a la plantilla que les execute, com ara ampliació de permisos per a ajuda en atenció de menors o persones dependents que preveu la llei o l'assignació de serveis en funció de les necessitats de conciliació i similars.

23.4. Totes aquestes condicions tenen el caràcter d'obligacions contractuals essencials als efectes que assenyala l'article 223.f) del TRLCSP. L'incompliment d'aquestes podrà donar lloc a la resolució del contracte.

23.5. Aquestes condicions especials d'execució del contracte responen al que estableixen les directives comunitàries sobre contractació pública, Directiva 2004/18/CE, Directiva 2004/17/CE i la Directiva 2014/24/UE, que revisen i modernitzen les normes vigents sobre contractació pública “a fi d'incrementar l'eficiència de la despesa pública, facilitar en particular la participació de xicotetes i mitjanes empreses en la contractació pública i permetre que els contractants utilitzen millor la contractació pública en suport d'objectius socials comuns.”

Es tracta d'impulsar definitivament la contractació pública com a eina política per a aconseguir objectius socials. L'Administració contracta per a satisfer les necessitats de serveis, subministraments, obres, etc. Però aquesta contractació no pot limitar-se a això, sinó que ha d'utilitzar-se com un instrument per al compliment de les finalitats i els valors fonamentals: cohesió social, redistribució de la riquesa, igualtat i justícia.

23.6. En compliment de l'objectiu 2.5 del Pacte valencià contra la violència de gènere i masclista, amb la finalitat de garantir una contractació pública responsable, no s'inseriran anuncis en mitjans de comunicació que continguen publicitat de caràcter sexista, masclista i que fomenta la prostitució (...).

PLEC DE PRESCRIPCIONS TÈCNiques SERVEI D'ATENCIÓ I ACOMPANYAMENT SOCIAL A PERSONES EN SITUACIÓ DE VULNERABILITAT RESIDENCIAL AL DISTRICTE DE SALAMANCA. NÚM. EXP 300/2017/02260. AJUNTAMENT DE MADRID

“(...) CLÀUSULA SETENA: CLÀUSULES SOCIALS (...) 6. L'empresa adjudicatària, com a condició especial d'execució, elaborarà un informe d'impacte de gènere en relació amb l'execució del contracte, amb indicadors i dades desagregades per sexe de les persones beneficiàries o usuàries del contracte, així com de la plantilla que l'executarà, i amb el detall del contingut de les mesures d'igualtat aplicades. L'informe l'haurà d'aportar l'empresa adjudicatària abans de la finalització del contracte i haurà de ser aprovat pel Departament de Serveis Socials. S'adjunta com a ANNEX I al PPT, model d'informe a fi que siga degudament omplit per l'empresa adjudicatària del contracte. (...)”

“(...) 13. És una condició especial per a l'execució d'aquest contracte que l'empresa adjudicatària organitze una acció de formació professional al lloc de treball amb una durada de 20 hores anuals, que milloren l'ocupació i l'adaptabilitat de les persones adscrites a l'execució del contracte, així com les seues capacitats i la seua qualificació. El contingut formatiu haurà de tindre relació amb l'objecte del contracte, de tal manera que redunde en una millora en l'execució d'aquest. Per a acreditar-se, l'empresa adjudicatària haurà de presentar abans de la finalització del contracte la relació d'accions formatives realitzades al personal vinculat a l'execució del contracte, amb especificació del contingut formatiu i dels assistents, així com el lloc i la data de celebració d'aquestes accions formatives. La persona responsable de formació de l'empresa adjudicatària haurà de rubricar la relació d'accions formatives realitzades així com el contingut d'aquestes. (...)”.

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PER A LA CONTRACTACIÓ DE LA IMPARTICIÓ DE TRES EDICIONS DE L'ACCIÓ FORMATIVA "ANÀLISI SENSORIAL DELS ALIMENTS" MODALITAT PRESENCIAL . EXPEDIENT: 2018/000325. AJUNTAMENT DE SEVILLA

(...) CLÀUSULES SOCIALS:

(...) En la documentació, publicitat d'imatges o materials que hagen d'aportar les empreses licitadores o que calguen per a l'execució del contracte s'haurà de fer un ús no sexista (inclusiu) del llenguatge i evitar qualsevol imatge discriminatòria de les dones.(...)

3.4. CLÀUSULA LINGÜÍSTICA EN EL PROCEDIMENT DE CONTRACTACIÓ

Sobre la base de les previsions contingudes en l'Estatut d'Autonomia, i després de l'aprovació de la Llei d'ús i ensenyament del valencià, s'ha procedit a l'aprovació del **Decret 61/2017, de 12 de maig, del Consell, pel qual es regulen els usos institucionals i administratius de les llengües oficials en l'Administració de la Generalitat**, disposició que regula els usos del valencià i del castellà, amb la fixació d'una casuística detallada d'àmbits segons les persones físiques o jurídiques que intervenen en les relacions amb l'Administració, amb l'objectiu d'impulsar l'ús del valencià en l'àmbit administratiu de la Generalitat d'una manera efectiva.

Expressament la norma, en l'article 20, regula els usos de les llengües oficials en matèria de contractació, i en aquest sentit situa, dins dels aspectes potencials de la contractació estratègica, la normalització i la promoció de l'ús social de llengües cooficials. D'això es dedueix un mandat per a implantar certes mesures de normalització lingüística en la contractació pública de l'Administració de la Generalitat, ja que la garantia de la utilització correcta per part dels adjudicataris de les llengües cooficials és una condició indispensable per a l'exercici dels drets d'opció lingüística de la ciutadania.

"Article 20. Contractes

1. L'Administració de la Generalitat procurarà que els contractistes utilitzen el valencià en els béns i en els serveis que són objecte del contracte, de manera especial en l'etiquetatge, en l'emalatge, en les instruccions d'ús, si correspon, i en l'atenció a la ciutadania, sense perjudici del dret de la ciutadania a l'opció lingüística. Aquests requisits han de constar en els plec de clàusules administratives particulars i tècniques o documents anàlegs que aproven els òrgans de contractació.

2. En el cas d'estudis, projectes i treballs anàlegs que l'Administració de la Generalitat encarregue a tercers, se li han de lliurar, almenys, en valencià.

3. Els documents contractuals subscrits pels òrgans de contractació de l'Administració de la Generalitat s'han de redactar en valencià. Si l'altra part contractant ho sol·licita, es redactaran també en castellà.

4. La contractació subjecta a regulació harmonitzada es regularà per la normativa corresponent”.

Aquesta contractació pública lingüísticament responsable està emparada per la **Sentència de data 14 de febrer de 2017**, dictada pel **Tribunal Suprem**, que suposa un avanç important a l'hora de servir-se de la contractació pública com a eina per a la normalització de les llengües cooficials dins del territori espanyol, i atorga als òrgans de contractació la possibilitat d'incloure en els plecs de contractació clàusules lingüístiques que promoguen aquesta normalització. Així, l'alt tribunal considera ajustada a dret una ordenança municipal de l'Ajuntament de Lasarte-Oria, per mitjà de la qual es programen els requisits de capacitació lingüística que han d'observar els contractistes, així com les clàusules que s'han d'introduir en els plecs dels contractes d'obra i manteniment, serveis d'assessoria i serveis d'atenció al públic, tot això a fi de garantir que aquells serveis públics que comporten una relació directa amb l'usuari i s'executen per tercers siguin prestats als ciutadans en condicions lingüístiques similars a les que siguin exigibles per a l'administració corresponent.

Exemples reals

**CONTRACTE D'OBRES PER PROCEDIMENT OBERT “INSTAL·LACIÓ DE CLIMATITZACIÓ I EVACUACIÓ DE FUMS EN SOTERRANI 1 D'HOSPITAL URDULIZ”.
EXPEDIENT: G/040/20/0/0236/O441/0000/012017.**

(...) 33. CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ

33.1. Condicions especials d'execució de tipus lingüístic

33.1.1. En les relacions entre l'Administració contractant i la contractista s'emprarà normalment el basc. A l'efecte de l'execució del contracte s'entén per emprar “normalment el basc”, el següent:

a) En les comunicacions verbals, el personal amb coneixement de basc que en funcions d'execució del contracte es dirigeix a l'Administració contractant, s'expressarà inicialment en aquesta llengua. Si l'Administració contractant es dirigeix en basc a personal adscrit a l'execució del contracte que no tinga coneixements suficients d'aquesta llengua, l'empresa encarregada de l'execució haurà de facilitar immediatament els mitjans o el personal amb capacitació lingüística en basc necessaris perquè la relació amb l'Administració derivada de l'execució del contracte pugui desenvolupar-se en basc.

b) Les comunicacions escrites es redactaran en basc i en castellà, llevat que l'emissor i el receptor opten pel basc.

33.1.2. Es garantirà l'ús del basc en els rètols, les publicacions, les senyalitzacions, els avisos i les comunicacions, i, en general, en la interlocució (...).

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS PER A LA CONTRACTACIÓ DEL SERVEI DE VIGILÀNCIA I SEGURETAT DE LES INSTAL·LACIONS DE L'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA DES DE L'1 DE MARÇ FINS AI 31 DE DESEMBRE DE 2018. EXPEDIENT NÚMERO: 4/2018

(...) Trentena. Altres obligacions de l'empresa contractista

c) L'empresa contractista ha d'utilitzar el català en les seues relacions amb l'Administració de la Generalitat derivades de l'execució de l'objecte d'aquest contracte. Així mateix, l'empresa contractista i, si escau, les empreses subcontractistes han d'utilitzar, almenys, el català en els rètols, les publicacions, els avisos i en la resta de comunicacions de caràcter general que es deriven de l'execució de les prestacions objecte del contracte.

L'empresa contractista ha de lliurar els treballs objecte d'aquest contracte, almenys, en català. Específicament, l'empresa contractista ha de redactar en llengua catalana la documentació del projecte i les llegendes dels plànols i la documentació tècnica annexa, tant en paper com en suport digital, que s'obtinga com a resultat de la realització dels treballs segons les determinacions del conjunt de clàusules específic del plec de prescripcions tècniques particulars.

Així mateix, l'empresa contractista assumeix l'obligació de destinar a l'execució del contracte els mitjans i el personal que resulten adequats per a assegurar que es podran dur a terme les prestacions objecte del servei en català. A aquest efecte, l'empresa adjudicatària haurà d'adoptar les mesures de formació del seu personal necessàries per a garantir que el personal que, si escau, es puga relacionar amb el públic tinga un coneixement suficient de la llengua catalana per a desenvolupar les tasques d'atenció, informació i comunicació de manera fluïda i adequada.

En tot cas, l'empresa contractista i, si escau, les empreses subcontractistes queden subjectes en l'execució del contracte a les obligacions derivades de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, i de les disposicions que la desenvolupen. En l'àmbit territorial de la Vall d'Aran, les empreses contractistes i, si escau, les empreses subcontractistes han d'utilitzar l'aranès, d'acord amb la Llei 35/2010, d'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran, i amb la normativa pròpia del Consell General d'Aran que la desenvolupe(...).

PLEC DE CLÀUSULES ADMINISTRATIVES PARTICULARS PER A LA CONTRACTACIÓ DE LA GESTIÓ DE SERVEIS PÚBLICS, EN LA MODALITAT DE

CONCERT, PER A LA RESERVA I L'OCUPACIÓ DE PLACES EN EL SERVEI D'ATENCIÓ DIÛRNA TERAPÈUTICA I D'ATENCIÓ DIÛRNA TERAPÈUTICA DE MITJA ESTADA PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT FÍSICA EN L'AJUNTAMENT DE MOS I LIMÍTROFS (PAZOS DE BORBÉN, PONTEAREAS, O PORRIÑO, REDONDELA I VIGO). EXPEDIENT: PA 66/2017

“(...) 7.6. Altres deures de l'adjudicatària

A més dels deures generals derivats del règim jurídic d'aquesta contractació i dels que es recullen en les clàusules precedents d'aquest plec, s'atendran especialment els deures següents: (...)

8a. L'entitat adjudicatària en la relació, juridicoprivada, de prestació dels serveis amb les persones usuàries garantirà a aquestes els seus drets, en particular: (...)

c) A utilitzar i a ser ateses, segons la seua elecció, en la llengua gallega o castellana en les seues relacions orals i escrites amb el prestador del servei. Per a aquests efectes, l'entitat contractista haurà d'adoptar les mesures organitzatives del servei necessàries per a garantir aquest dret. El gallec serà la llengua d'ús normal i preferent en totes les activitats relacionades amb l'organització i la prestació dels serveis públics. (...).